

לבני הנעורים

כמה שאפשר את המילים הקדושות הכתובות כאן, ולא להבהל מה שלא מבינים, כי בכל פעם יבין עוד מעט.

[ו] הדף הזה הוא הכנה לחבורה, הראש חבורה יסביר הכל בס"ד, אך אינו דומה מי ששומע שיעור ללא שמכיר את הנושא, לבין מי שבא מוכן עם התיבות הקדושות מתוך חיפוש רוח הצדיק, להבין דבריו הק'.

למעוניינים הוספנו: א. תמצית לשון רבינו. ב. מראי מקומות. ג. שאלות כלליות. ד. שאלות פרטיות של דקדוקי לשון רבינו.

[ד] להשתדל ללמוד קטע זה לפחות פעם אחת בכל יום אפילו כמה דקות בודדות, כך שבמשך השבוע יעבור עליו 6-7 פעמים.

[ה] בינתיים לנסות להכנים למח והלב

[א] זכור צוואת רבינו"ל שצריך חיפוש בשביל להבין דבריו הק', וממילא מובן שהתנאי הראשון הוא סבלנות, ולא לצפות שהכל יובן ויאיר תיכף ומיד

[ב] השבוע לומדים את הקטע הזה, להשתדל ללמוד בכל יום, עדיף בקול רם בניגון ונעימה, לשים לב למילים. אם אפשר עדיף גם חברותא.

[ג] הלימוד הוא בעיקר הלשון של רבינו.

תורה א'

אֲשֶׁרִי תִמְיָמִי דָּרַךְ הַחֻלְכִּים בְּתוֹרַת ה' (תהלים קי"ט).

דע, כי על ידי התורה נתקבלים כל התפלות וכל הפקשות, שאנו מבקשים ומתפללים. וחתן וחסות של ישראל נתעלה ונתרומם בפני כל מי שצריכין, הן ברוחני הן בגשמי.

כי עכשו בעונותינו הרבים הן וחסות האמיתי של ישראל נפל, כי עכשו עקר החסות וחתן הוא אצלם. אבל על ידי התורה נתעלה חתן וחסות של ישראל, כי התורה נקראת (משלי ה'): "אילת אהבים ויעלת חן"; שמעלה חן על לומדיה (ערוכין נ"ד): ועל ידי זה נתקבלין כל התפלות והפקשות:

תמצית הדברים

יסוד המאמר: בקטע זה של פתיחת המאמר מתבאר יסודות כמה ענינים שעליהם יסובב כל המאמר. [א] שעל ידי עסק התורה, נעשה קבלת התפילות והבקשות. [ב] ע"י עסק התורה זוכים להעלות חתן וחסות של ישראל. סיבה: הסיבה לכך שצריך להעלות את חתן וחסות של ישראל הוא, מחמת שעכשו חתן וחסות האמיתי של ישראל נפל, וגם נפל מאד עד שהחן הוא אצל הגויים, העבודה: יש להתמיד ולעסוק בתורה, ולהשתדל בתורה לשמה, לכוון בלימודו לזכות בכח התורה לקבלת התפילות, וכן לזכות בכח עסק התורה להעלות חתן האמיתי של ישראל. שורש: ראייה ושורש: שבכח התורה נתעלה חתן האמיתי של ישראל, מהפסוק 'אילת אהבים ויעלת חן', ודרשו חז"ל, שהתורה נקראת 'יעלת חן' על שם שהיא מעלה חן על לומדיה.

מראי מקומות

פסוק (משלי ה' - י"ט): 'אילת אהבים ויעלת חן וגו' באהבתה תשנה תמיד'. ביאור הפשוט: תרגום: אילתא - תדירא. רש"י בעבור אהבת התורה תהיה שוגג בשאר עסקך כמה שאמרו על רבי אלעזר בן פדת [עירובין נ"ד]: דרשת חז"ל (עירובין נד'): אמר רבי שמואל בר נחמני, מאי דכתיב 'אילת אהבים ויעלת חן' וגו', למה נמשלו דברי תורה לאילת, לומר לך וכו', אף דברי תורה חביבין על לומדיהן כל שעה ושעה כשעה ראשונה. ויעלת חן, שמעלת חן על לומדיה. 'רוך בכל עת' למה נמשלו דברי תורה וכו' דברי תורה כל זמן שאדם הוגה בהן מוצא בהן טעם. 'באהבתה תשנה תמיד' כגון רבי אלעזר בן פדת. אמרו עליו על רבי אלעזר שהיה יושב ועוסק בתורה בשוק התחתון של ציפורי וסדינו מוטל בשוק העליון של ציפורי. אמר רבי יצחק בן אלעזר פעם אחת בא אדם ליטול ומצא בו שרף. פירוש רש"י: שמעלת חן על לומדיה - שהכל מנשאין אותו, ותורתו נותנת לו חן. באהבתה תשנה תמיד - כשכיל אהבתה תעשה עמך שוגג ופתי, להניח עסקיך ולרוץ לדבר הלכה.

נקודות יסודיות למחשבה

[א] מטרת המאמר: מה המכוון של כל המאמר, האם רק לגלות סגולה איך נזכה לקבלת התפילות? וסגולה איך להעלות חתן וחסות?

כל ראה בדברי רבנו אינו רק ראה מתוך קשר הלשון אלא בו נמצא שורש הענין.

(שאלה זו צריכה להישאל בכל סוגיא שלומדים, מה נושא המאמר, ומה המטרה שעליה מכוון)

ב] **קבלת התפילות:** האם קבלת התפילות, והעלאת החן הם שני ענינים נפרדים, כפי המובן בתחילת המאמר, שהתורה מסוגל לשני ענינים. או שמא הם ענין אחד כמובן בהמשך בסוף הקטע, שעל ידי העלאת החן נתקבלים התפילות. ואם אכן הם ענין אחד, יש להבין איך באמת מתאחדים שני עבודות אלו, כי מה שייכות בין ההכרה שמכירים בחשיבות עם ישראל לקבלת התפילות?

ואולי אפשר להבין מתוך אריכות הדברים, ש'קבלת התפילה' היא לא רק סגולה, אלא שיש איזה דעת שצריך להבין איך לגרום קבלת התפילות, ואיך להתעורר להתפלל יותר בכוונת הלב. ואולי נמצא מפתח חדש לעבודת התפילה על פי מאמר זה?

ג] **חן וחשיבות:** בעיני מי אנו צריכים למצוא חן, האם צריכים להשתדל למצוא חן לפני בני אדם, או שמא כוונתו למצוא חן בכל מקום שצריכים לפעול איזה דבר ישועה, כדוגמת שר או שופט של אומות העולם? מהו בכלל המושג 'חן וחשיבות האמיתי של ישראל'? ולמה צריכים להעלות את החן הזה של עם ישראל?

ועוד יש להבין: מה משמעות הענין שהחן 'נפל', איך נופל 'חן'? ולמה מאריך כל כך בלשונו הקדוש לבאר שהחן נפל? והאם יכולים להבין מדבריו הק' מה גרם לכך שיפול ה'חן'? ומה הכוונה שהחן נמצא אצל הגויים, מה איכפת לי שיש חן לגויים, האם מכוון דבריו לעורר על כך שאנו נמשכים אחר החן שלהם מחמת שנדמה לנו שיש להם מדינות גדולות וכבוד ועושר? (שאלה זו צריכה להישאל בכל סוגיא שלומדים, אחרי שמנסים להבין מהו נושא הסוגיא, יש להבין את משמעות המושגים שאותם מזכיר)

ד] **לימוד התורה:** יש לנסות להבין האם מטרת מאמר זה לעורר אותנו לעצם לימוד התורה, או שמא בא לעורר אותנו באיזה כוונה ללמוד? היינו שצריך ללמוד תורה מתוך כוונה שיכירו בחן וחשיבות שלנו, ושיתקבלו התפילות, ורק אז יועיל לימוד התורה שאכן יתעלה החן ויתקבלו התפילות? ולמה באמת התורה מעלה חן על לומדיה? (שאלה זו צריכה להישאל בכל פעם שרביז"ל מגלה עצה או מצווה שהיא סגולה לענין אחר, האם העצה היא סגולה בעלמא, או שמא על ידי שנבין את הקשר בין העצה למטרה, נזכה לקבל הארה חדשה באופן מה אנו מקיימים את העצה)

עיונים בדקדוקי הלשון

א] למה רביז"ל פותח בלשון 'דע' – האם מדגיש לנו שנתעורר לדעת איזה ידיעה חדשה?

ב] מהו כפל לשון 'נתקבלים כל התפילות וכל הבקשות', האם יש הבדל בין 'תפילות לבקשות'?

ג] 'שאנו מבקשים ומתפללים', למה בתחילה הזכיר קודם תפילות ואח"כ בקשות, וכאן מזכיר קודם 'מבקשים' ואח"כ 'מתפללים'?

ד] מהו כפל הלשון 'חן וחשיבות', האם הם ענין אחד? ולמה כשמזכיר 'חן וחשיבות של ישראל', מזכיר תחילה 'חן' לפני 'חשיבות', וכשמזכיר הנפילה של החן אצל הגויים – 'החשיבות והחן הוא אצלם', מזכיר תחילה 'חשיבות' לפני 'חן'?

ה] מהו כפל הלשון 'נתעלה ונתרומם', האם הוא רק לשם צחצוח הלשון, או שיש בזה שני מדרגות?

ו] מהו הענין שמוצאים חן בפני כל מי שצריכים 'הן ברוחני והן בגשמי', מהו חן ברוחניות וחן בגשמיות?

ז] מהו הכוונה 'עכשו בעוונותינו הרבים', על איזה תקופה מדבר 'עכשו'? ומהו הדגש שמדגיש 'בעוונותינו הרבים', האם מזכיר זאת רק לשם צחצוח לשון או שיש בזה הסבר מה גרם לחן שיפול?

ט] למה מזכיר את תחילת הפסוק 'אילת אהבים', אם עיקר ראייתו הוא מתיבות 'יעלת חן'. ועוד, האם ראייתו שהתורה מעלה חן הוא מעצם הפסוק 'אילת אהבים ויעלת חן' [שבפשוט מדבר רק מחיות שיש להם חן], או שהראייה דווקא ממאמר חז"ל שביארו שהפסוק הוא משל ללימוד התורה?

למענינו ולמען דורותינו